

uzdiguje tekočina v lasovitih cevkah čez poveršje, ktero je zunaj cevke?
— Kdaj obstoji tekočina nižje v cevki, kakor je zunaj nje? — Kaj bi
bilo temu vzrok. (Dalej prih.)

Dopisi in novice.

Eden iz starih časov. Star denar, dober denar; staro vino, dobro vino; in stari časi, dobri časi. Ali niso bili stari časi res dobri časi? Ali ni veljal v njih bokal vina štiri krajcarje? In kakšno vino je bilo tudi to? Samo čisto vino, kakor je vzraslo na terti brez vode in brez špirta. In zraven še tako dober kup. Štiri krajcarje bokal, to ni noben denar. Takrat ga je lahko pil človek na večer pet bokalov, pa ga drugi dan še bolela ni glava. Takrat je lahko pel Lessing svoje vinske pesmi, in za njim si je tudi naš Prešern lahko preganjal s takim vinom »skerbi oblake«. Pil ga je lahko pet bokalov, pa je izdal še le eno dvajsetico. Seveda so bile stare dvajsetice večje od sedanjih, zato je bila pa tudi vinska mera večja od današnje. Ljudje so pili takrat bokale, zdaj pa le četert-litre. Takrat so pa bili ljudje tudi korenjaki, kajti pili so čisto in nepokvarjeno vino, in zlagali so tudi prav korenjaške pesmi. Kedar so bili polni sladke kapljice, takrat so jeli peti, če ima pa zdaj kdo le malo vina v glavi, pa le kroži. Kako čvrste so stare vinske pesmi, in kako slabe današnje! To je vse zato, ker je bil v starem vinu pravi vinski duh, v današnjem pa voda in špirit, t. j. žganjarski duh. Zato bi se naj tudi novejše vinske pesmi imenoval »žganjarske pesmi«.

Mož, ki ga hočem opisati danes, je bil eden izmed malo monumentov onih lepih starih časov. Bil je korenjak, kakor so bili vsi ljudje v starih časih korenjaki. Pa ne da bi ga obrekoval, da je prejel svojo krepkost od vina. Korenjak je bil edino le zato, ker je živel nekdanj med korenjaki. Kdo se ga ne spominja po Ljubljani? Kako mogočno je stopal po mestnih ulicah, ogerljen v svojo dolgo sivo zimsko suknjo, ter s srebrom okovano palico v rokah! Bil je orjak. Ker je bil tako velik, je bil tedaj vzvišen nad sedanjim svetom, ktere ga je gledal le od zgoraj doli. To pa le zato, ker je bil tako velik. Kake muhe smo sedaj na svetu! Ta mož je bil — kajti 8. sušca tega leta je umrl — ta mož je bil profesor Dragotin Melcer.

Kaj je bil, ali Slovenec, ali nemškutar, ali kozmopolit, tega ne morem povedati. Takrat, ko je še živel Prešern in Čop, takrat, ko je še Metelkota hodil poslušat, takrat je že moral biti Slovenec. Rekel je tudi, da je že marsikaj slovenskega spisal, da je prestavil Homerja v slovensko, ali na svitlo ni dal nič. Interpelirali smo ga večkrat študentje, zakaj ne pusti ničesa tiskati, in on je na to nas interpeliral: »Kdo mi bo pa založil?« — Ubijali smo si študentje tudi glave, če ni mož nemškutar postal. Nekteri so dejali: nemškutar je, ker sedi vsak dan pred kazino, ter tam časnike bere. Drugi so pa dejali: Ni nemškutar, ker zraven tega kadi iz kmečke fajfe. — Ni nemškutar, ker nam v šoli tako lepo govori o Slovanih in Slovencih, so dejali tretji. — Oj, in še kako lepo je nam govoril v slovenskih urah o Slovencih! »Mi Slovenci, je dejal, mi Slovenci se ne smemo sramovati svojega jezika. Naš jezik je lep jezik, če ravno so ga imenovali tujci (nemškutarji jim ni hotel reči v šoli), da je »bauernsproh«. Slovenci so prebivali že od nekdanj v teh deželah. Kako pravi Vodnik? »Od nekdanj tukaj — Stanuje moj rod, — Če vé kdo za druž'ga, — Naj reče, od kod«. — Tako je govoril gospod Melcer o Slovencih

v soli, tako nas je navduševal za slovenščino. Če mu je šlo to vse od serca, tega tudi ne morem vedeti.

Mož je bil dober govornik in dober deklamator. Kdor ni njega slišal deklamovati »Ilirjo oživljeno«, ta ni slišal nekaj posebnega. Se zdaj ga vidim, kako ponosno je vstal s stola, odperl svoja usta, ter jel govoriti: »Napoleon reče: — Ilirja vstán!« (To je govoril z močnim glasom) — »Vstaja, zdiha; — (bolj tiho) — Kdo kliče na dan!« Te besede je pa vskliknil glasno, da smo se vsi stresli, ter so vse šipe na oknih zažvenketale. Ako je Slovenija tako zavpila, ko jo je izbudil Napoleon, kakor g. Melcer pri deklamovanji, potem ni čuda, da se je izbudil med narodom takov pesnik, kakor je Prešern, na ktere ga bi morali Slovenci še dolgo čakati, ako bi se razvijala slovenska poezija na takov način, kakor se je pri družih narodih. Kako veličastno je pa spet deklamiral Schillerjev »Zvon!« Nihče od nas mu ni zadosti dobro deklamiral, on je znal vse bolje. Deklamacija je bila njegov element in njegovo veselje.

Po slovensko smo ga imenovali »schlechtweg« gospod, le pri nemških urah smo mu dejali: »Herr Professor«. Rekel je odločno, da se mu mora reči »Herr Professor«, ali v slovenskih urah je menda pozabil na to povelje, in pustil se je imenovati »schlechtweg« gospod. In kakor je bil prijazen v soli, kedar smo bili mirni in tihi, tako ponosen je bil zvonaj. Njegova navada je bila, da študenta iz nižje gimnazije še pogledal ni, če ga je tudi še tako ponižno pozdravil. Študentom više gimnazije je pa že salutiral po vojaško. Drugim ljudem, ki so ga pozdravljali, je pa salutiral, ter se pristavil vselej: »Ergebener Diener, Herr!« Če mu je pa kdo rekel po slovensko: dobro jutro! ali dober dan! takrat je pa tudi odgovoril po slovensko: »Bûh ga dej!«

Šalil se je tudi rad. Večkrat nam je povedal kaj smešnega, pa le kaj tacega smešnega, kar je bral v kakih bukvah. Posten je pa tudi bil, da je vselej dostavil, da to stoji pisano v tej ali oni knjigi, ali da je tako rekel ta ali oni pisatelj. Eden izmed malo »Witz-ov«, ki so vzrasli na njegovem polji, je bil ta-le: »Ja, das war in Oberschischka«, ali »Gehn's mit Ihrer Wissenschaft nach Oberschischka!« Tako je dejal takrat, če mu kdo na njegovo vprašanje ni prav odgovoril. — Če je imel kdo odperta usta, je dejal: »Ta pa zija tako, kakor bi me hotel požreti«. Med učenci je imel nekatere posebno rad, ti so ga smeli tudi dražiti malo, in nikdar ni bil na nje posebno hud.

Nihče ga ni videl brez palice. To je imel pri sebi celo takrat, ko je šel opravljat svojo telesno potrebo. Palica njegova je tudi kazala, kedaj je bil dobre, ali slabe volje. Kedar jo je deržal samo v roki, takrat je bil dobre volje, kedar se je pa opiral na njo, ali jo celo terdo postavljal na kameniti mestni tlak, takrat je moral pa že hud biti. Njegov obraz na cesti je bil vedno enak, nikdar ga ni kalila nobena megla jeze ali sovraštva. Mogoče tudi zato, ker je bil velik, in ker je bila njegova glava vedno vzvišena nad drugimi glavami, in mu tedaj ni bilo treba dihati tacega zraka, kakor ga dihajo drugi. Spodnji zrak je vedno malo popačen, in ne tako čist kakor zgornji. Če hoče kdo izmed nas dihati čist zrak, more iti na gore; tega pa g. Melcerju ni bilo treba, kajti on sam je bil tako vzvišen nad nami, kakor gora nad dolino.

Bil je dober gospod. Za vse študentske muhe se ni nikdar maščeval s »cvajarji«. Bil je dober očka svojim učencem, ki jih je vedno z najboljšimi redi preskerbel za pot skozi življenje. Bil je podoben mirnemu potoku, ali kedar so ga pa razserdili učenci, takrat je pa zdijval, mahal krog sebe in kričal: »Povejte mi tistega »šurka«, ki me draži!« Ali umiril se je spet kmalu, ter milostno odpustil vsem malopridnežem, ki res niso vedeli, kaj dela-

jo. — Ali mož je imel tudi to pedagoško napako, da je mislil, da kdor se smeja, se njemu smeja. Te misli mu ni mogel nihče izdreti iz glave, naj je terdil še tako: »Gospod, saj se ne smejam vam«.

Neznano je, kakor sem že dejal, ali je bil Slovenec, ali nemškutar, ali kozmopolit v zadnjih letih svojega življenja. Nosil je v žepu svoje suknje vedno Homerja, kacega nemškega klasika in Prešerna. Ti so bili njegovi spremljevalci. Na vitez je hodil vedno sam, ali kdor je vedel, kaj je vse v njegovem žepu, ta gotovo ni terdil nikdar, da hodi sam. Zvunaj mesta je sedel na prvi kamen ob cesti, pogernil čez njega svojo suknjo, ter se jel pogovarjati s svojimi visokimi spremljevalci. Bil je korenjak, mož iz starih časov, zato se je pa tudi pomenil najlože s Homerjem, Schillerjem, Prešernom in družimi možmi iz starih časov, ki so bili tudi korenjaki, kakor on. Sedanji čas mu ni dopadel, gotovo zato ne, ker nima več tacih mož, kakor so bili Homerjevi junaki, Schillerjev »Viljem Tell« in Prešernov »Čertomir«. Čutil je svojo telesno moč, ali ni se mu zdelo vredno, jo poskušati nad sedanjim majhnim narodom. Kaka čast bi bila za junaka, premagati pritlikovca?

Zdaj spi telesno mirno v grobu; Bog daj duši njegovi večni mir in pokoj, nam pa še kaj tacih velikanov!

Jos. Ciperle.

— **Iz Vojnika.** 7. aprila. — Četertek 4. aprila imelo je »celjsko učiteljsko društvo« v mestnej dekliskaj učilnici svoj 4. letošnji občni zbor. Udeležilo se ga je 32 udov.

Ko so se pesni »Sturmbeschwerde«, »Moja rožica« in »des Schäfers Sonntagssied« odpele, sta se zapisnika (slov. in nem.) o zadnem zborovanju preticala ter brez ugovora odobrila.

Potem sledil je slov. govor g. V. Jarc-a o »začetnem navku v spisju«. Ko govornik omeni, da ima spisje (osobito začetkoma) tesno združeno biti s slovnico in pravopisjem, preide na korist spisja. Kot tako omenja: Učenci vadijo se a) nekako samostalno misliti, b) svoje misli ustmeno in pismeno pravilno izraževati, c) prisvoje si več izrazov za razne pojme in tem izrazom dajati pravilne oblike, d) pravilnega književnega jezika. Da se pa te koristi dosežejo, mora skrb učiteljeva biti, da on vso stvarino po pravej metodične poti obravnava. G. poročevalec pove nam tudi pot, kojej on sledi. Drži se najprej pri teh vajah sledečega osnutka: 1) Učenci imenujejo osebe, reči, djanja i. t. d. 2) Lastnosti ali kaksnosti oseb, rečij i. t. d. 3) Kdo ali kaj je oseba, reč i. t. d.? 4) Kaj oseba ali reč dela? 5) Primerjanje oseb ali rečij po važnejših lastnostih. 6) Popisovanje rečij in dejanj na stavljena vprašanja.

Vse takove naloge izdelujejo se ustmeno in pismeno. (G. poročevalec prečita nam nekoliko iz svojih 130 v to svrhu nabranih nalog.) Kar se tiče nalog — vprašanj —, kjer pride samostavnik v druživniku na odgovor in učenci često ne vedó, bi-li postavili s ali z podal nam je g. Jarc kratek in priprost pripomoček, kako učenci vsikdar brez težave pravo zadenejo. Ker se najprej z piše samo pred črkami b, d, g, j, l, m, n, r, v, z, ž in pred samoglasniki se lahko ti glasi v »stavek« glaseč se: »bedegéjé, elemenér, vezeže« združijo. Učenci si potem ta »stavek« lahko zapamtijo in tako imajo potem vedno sigurno pravilo pri stavljenju ovih dveh črk. Za ta jako poučljiv govor izrečejo navzoči g. V. Jarc-u zaslužno zahvalo in on obljubi prihodnje kedaj baš tako o slovnici in pravopisju govoriti. Sedaj prečita predsednik g. Bobisut dopis štaj. kmetijske družbe, koja, nameravša letos krajno (regionalno) razstavo v Celji napraviti, sl. uč. društvo vabi, ka naj voli dva uda v odbor, koji ima za spomenuto razstavo prirediti vse potrebno. Izvolita se g. g. J. Vučnik jun. i B. Kregar.

G. Jos. Weiss prečita peticijo, koja namerava neko spodnje Avstrijsko učit. društvo predložiti vis. naučnemu ministerstvu. Govori pa ta peticija o povišanju učiteljskih plač, a v taki meri, da sigurno na veke le »pia desideria« ostane. — Dalje poroča isti gospod, da mu je urednik grške »Pädag. Zeitschrift« pisal pismo te misli, ka naj bi se učitelji našega okraja tega lista bolj poprijeli, ter ga gmotno in duševno bolj podpirali *). — Tudi se omeni, ka naj sl. društvo tudi letos kakov selivni zbor napravi. Ta predlog izroči se društvenemu vodstvu, da prihodnje o njem poroča.

Ker je vže ura pozna bila, morala se je metodična obravnava »deljenje decimal« na prihodnjo sejo t. j. 2. maja odložiti. A. B. **)

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta v Ljubljani dne 21. marcija 1878.**

Na dnevnem redu je bilo:

Dvoje služeb na gimnaziji v Rudolfovem in Kočevji se razpiše.

Prošnja učitelja na vadnici, da bi se mu tudi njegova začasna služba zarad petletne doklade vstela, se je predložila slav. ministerstvu s primer-nim nasvetom.

Poročilo okrajnega šolskega sveta, da se dopusti poučna knjiga, občna povestnica v slikah, se je predložilo s primernim nasvetom vred slav. ministerstvu.

Pritožba uda krajnega šolskega sveta zoper razsodbo okrajnega šolskega sveta zarad nesprejetega izstopa iz krajnega šolskega sveta se je uslišala.

Z Leopold Filipovo šolsko vstanovo se imajo obdarovati za l. 1878, 1879 in 1880 učitelji v Žireh, Gočah, Lescah, Zalogu, Majhovem in v Dolih.

Nasvet Karola Krištofa iz Planine (Stockendorf) za stalnega učitelja v Vavta-vasi se je sprejel in dekret poslal.

Prizivi zastran šolskih zamud, prošnje za oproščenje šolnine, za nagrado in denarno pomoč so bile razrešene.

— **Oklic in vabilo.** Cecilijino društvo, čigar namen je: povzdiga in pospešek kat. cerkvene glasbe v smislu ter duhu svete cerkve, na podlagi cerkvenih določeb in ukazov, izbrala si je v dosego tega namena med drugimi posredki tudi priporočanje, naznanovanje, razširjanje v cerkvenem duhu zloženih kompozicij in podučnih muzikalnih ter liturgičnih spisov.

Spisala se je in tiska se že knjizica: »Cerkvena glasba, kakošna je in kakošna bi morala biti«, ktera je namenjena društvenim udom v darilo in ktera utegne do Velike noči že v njihovih rokah biti. Pa to ni zadosti. Pri občnem zboru meseca junija l. 1877. razodela se je želja, naj bi se ustanovil časnik, ki bi pospeševal društvene namene s spisi in muzikalnimi prilogami. Ta želja ima se kmalu spolniti; z mesecem majnikom pride že na svitlo l. številka »Cerkvenega glasbenik-a«.

»Cerkveni glasbenik« bode izhajal po enkrat na mesec, ter donašal v veliki osmerki 8 strani teksta in 4 strani muzikalij. Obravnaval bode vse, kar spada v okrožje cerkvene glasbe: posamezne dele katoliške službe božje, mašo, litanije i. dr., zgodovino cerkvene glasbe, životopise cerkvenih skladateljev v raznih vekih, rabo orgelj. Poročal bode o stanji in napredku naše orgljarske šole in cerkvene glasbe v posameznih cerkvah naše in družih škofij; tudi bode dajal lahke, praktične in vendar dobre muzikalne priloge.

*) Naj bi pa tudi g. g. učitelji edinega slov. pedagog. lista »Uč. Tov.« preveč ne pozabili! Pis. — Nemo propheta in patria. (Vr.)

**) Prosimo za objubljenjo. Vr.

*Nočemo veliko obetati; čas sam bode nas učil, kaj hoče, kaj more spolniti »Cerkveni glasbenik«! — Prosimo pa vse prijatelje cerkvene glasbe, posebno č. č. g. g.: duhovnike, učitelje in organiste, kateri hočejo in morejo pomagati zapuščeni revji, da se bliža svojemu idealu, podpore z obilno lastno naročbo, nabiranjem naročnikov in mnogim dopisovanjem, — kajti le potem je obstanek in razvitek »Cerkvenega glasbenika« mogoč.

Naročnina bode »Cerkvenemu glasbeniku« za leto 1878. le 1 gl. 50, a za ude »Cecil. društva« samo 1 gl.; denar naj se pošilja č. g. Žigu Bohinec-u, knezoškof. tajniku in blagajniku »Cecil. društva«. —

Naj bi to gotovo koristno podvzetje našlo vsestranske podpore! Pomozi Bog in sv. Cecilija!

— **Veliko zbirko slovenskih cerkvenih pesni** misli nabrati g. Srečko Pirc, učitelj in orglavec na Rečici, pošta: Prassberg. Ta zbirka bode obsegala a) celo cerkveno leto, b) mrtvaške pesni, c) Matere Božje in drugih svetnikov pesni, d) blagoslovne pesni, e) pesni za posebne priložnosti, f) maše, g) obhajilne in druge pobožne. Pozivlja tedaj slovenske orglavce, naj mu blagovolijo o tej zadevi svoje misli naznaniti in mnogo pesni doposlati. Če mogoče se pri pesnih naj imenuje pesnik, pri napevih pa skladatelj. V zbirko se bode vverstilo tudi mnogo že natisnjenih napevov, toda vsak bode prej moral prestati ostro kritiko. Da torej kaj prida na dan spravi, pozivlja vljudno na obilno in berzo vdeležbo. »S. G.«

— **Ude vdovskega društva opozorujemo na zadnji obrok konec tega mesca za vplačevanje za l. 1878.**

 Pod križnem zavitkom (Kreuzband) se smejo pošiljati le tiskovine, ako ni ničesa pisanega razen naslova, do 50 gramov za 2 kr., od 50 — 250 gr. za 5 kr., od 250 — 500 gr. za 10 kr., od 500 — 1000 gr. za 15 kr. Pisma pod 15 gr. za 5 kr., od 15 — 250 gramov za 10 kr. Kazen je dvajseterna.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Černomeljskem. — Učit. služba na Irazredni šoli v Preloki, l. p. 450 gl. in stanovanje. Prošnje krajnemu šolskemu svetu do 30. aprila. Na Irazredni šoli v Planini l. p. 450 gl. in stanovanje do 31. marcija. — Na Irazredni ljudski šoli v Voklem pri Kranji je služba učiteljska z letno plačo 450 gl. in prostim stanovanjem spraznjena. Prošnje z dokazi pri krajnem šolskem svetu v Voklem do 31. maja t. l.

C. k. okrajni šolski svet v Kranji 3. aprila 1878.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gsp. Karol Kristof iz Planine (Kočevske) v Vavta-vas. — V šl. okraji Logaškem so pomožni učitelji postali g. g.: France Berne iz Orehovka na dvorazredno ljudsko šolo v Cerknici, in France Milavec iz Cerknice na Irazredno ljudsko šolo v Černem Verhu.

Na Štajerskem. G. Iv. Kocuvan, učitelj v Žavcu, postal je nadučitelj na istej šoli. G. Martin Kompost iz Marnberga, nadučitelj v Selnico, g. Fr. Žolgar postal je def. podučitelj v Laškem trgu; g. France Gaberšek (iz Brašlovca), podučitelj na Zidan most, g. K. Pavletič (suplent v gor. Rečici), odpovedal se je službi, g. A. Postružnik, učit. v Zaverčah, je umrl 28. februarja t. l. v 55. letu s. st. N. v m. p.!

 Današnjemu listu je pridjan kazavec.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik.**

Tiskar in založnik: **J. R. Millo.**